

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Ček, račun 13.562

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.—. Za članstvo izvod Din 1.—.

Oglasi po ceniku.

Telefon št. 3478.

Kako je z nadurami?

Zakon o zaščiti delavcev z dne 28. februarja 1922 določa v § 10:

»Vsako prekočasno delo mora lastniki podjetij plačevati najmanj s 50% višje od rednega.

Pri akordantih se smatra za normalno plačo ure 48., 54. ali 60. del povprečnega tedenskega zaslužka.

Kako dobite plačane nadure?

Najprej zahtevajte nadure plačane s 50% poviškom potom zaupnikov, ali pa sami od podjetnika, če nimate v tovarni zaupnikov. Ako podjetnik to odkloni, potem bodite zlasti previdni, da ničesar ne podpisete, ker se sicer lahko zgodi, da podpisete kakšno izjavo, s katero bi se odrekli zahtevi, a Vi bi se niti ne zavedali, kaj ste podpisali.

Potem pridite v pisarno organizacije.

Ako Vam podjetnik odkloni plačilo nadur s 50% poviškom, potem se zglasite pri svoji strokovni organizaciji.

Shranjujte izplačilne listke in davčne knjižice.

Ako Vam podjetnik tudi na opomin odvetnika ne bo hotel plačati nadur, ga pač morate tožiti. S tožbo pred sodiščem pa morate dokazati število nadur. To pa lahko dokazate bodisi s pričami, ali še bolje z izplačilnimi listki, na katerih je zapisano število nadur in pa zaslužek. Najboljši dokaz pa so

davčne knjižice,

v katerih mora podjetnik sproti zapisovati število delovnih ur, oz. dnevov, ves zaslužek in pa davčni odtegljaj. Na podlagi teh davčnih knjižic boste najlažje dokazali svoje nadure. Takšno knjižico Vam podjetnik po zakonu mora izročiti, kadar izstopite iz službe. Prepisi teh davčnih knjižic pa leže tudi pri davčni upravi, kjer jih tudi lahko dobite v skrajnem slučaju. Če bi ti davčni vpisi ne bili pravilni, bi bil podjetnik običajno kaznovan.

Nadure zastarajo v treh letih.

Delavec pa mora tudi pravočasno zahtevati nadure, plačane s 50% poviškom. Drugače se mu lahko zgodi, da bo sodišče tožbo zavrnilo, ker je delavec prepozno zahteval svojo pravico. V treh letih namreč vsaka delavska mezda zastara, to se pravi, po treh letih je delavec ne more več zahtevati.

Kdaj začnejo nadure?

§ 6 zakona o zaščiti delavcev določa, da v industrijskih in rudarskih podjetjih delovni čas ne sme trajati več nego 8 ur na dan, odnosno 48 ur na teden.

Sklep:

Potrebno je torej, da se delavstvo predvsem organizira, ker bo v organizaciji dobil vsakdo za vse potreben pouk. Organizacija bo tudi lažje delavčeve pravice branila, kot delavec sam. Nadalje je treba čitati delavske časopise, v žepu pa nositi delavski koledar. V koledar si zapisujte sproti, koliko časa ste delali. Razen tega shranjujte izplačilne listke in si tudi tam vedno napišite natančno izvršene ure, posebno nadure. Zahtevajte davčno knjižico in ničesar ne podpisujte podjetniku,

Kvišku k solncu!

ampak se vsikdar sklicujete na zakon.

Zakon o zaščiti delavcev predpisuje delavčeve dolžnosti in pravice in zato ni treba ničesar podpisovati, razen, če sklene cela delavska organizacija skupno pogodbo s podjetnikom.

Strokovne organizacije in Delavska zbornica stojte slej ko prej na stališču, da rešuje vse spore med delavci in delodajalci organizacija in Delavska zbornica s sredstvi, ki so se tekoma desetletij izkazala v strokovnem boju koristna za organizacijo in delavstvo.

Zato ne moremo nikomur priporočati, da toži svojega delodajalca takrat, ko je še pri njem uslužben. Delavec tožbo sicer dobi, pač pa iz-

gubi lahko službo, ki je več vredna, nego trenuten uspeh. Posledice so lahko težke in se jih že danes lahko predvideva. Delavec, ki je iztožil svoj denar in postal istočasno brezposeln, ta denar kaj hitro lahko porabi. In potem je na cesti ter brez denarja. Verjetno je, da bi v takem slučaju preklinjal organizacijo, ki ga je — po njegovem mnenju — v ta položaj spravila.

Vsled tega se že danes zoper to zavarujemo in priporočamo skrajno previdnost.

Toži naj le oni, ki je svojo službo zamenjal in še tam z vso previdnostjo.

Pred vsem pa: Organizirajte se! In če ste organizirani, bo organizacija že znala urediti, da se bo čezurno delo plačevalo.

Kulturno delo med delavstvom.

V naši državi vrši delavstvo precejšen kos kulturnega dela v svojih vrstah. Po vseh deželah države obstoja kulturno gibanje, dasi spada kulturno delo tudi v področje delavskih strokovnih organizacij. Vendar pa med tem delom še ni prave organizatorične zveze. Organizacije se poznajo med seboj, moralno simpatizirajo in sodelujejo druga z drugo. Ponovno smo pa že čuli glasove pri nas in po drugih delih države, da je vse to delo treba kakorkoli centralizirati. Potrebno je to iz organizatoričnih, še bolj pa iz kulturnih razlogov. Kulturno delo bo mnogo lažje vršilo svoje poslanstvo, če bo tesno in enotno organizirano. Sistematična vzgoja se more s pozitivnim splošnim uspehom veliko bolje vršiti z enega centra, ki se ozira pri svojem programu na krajevne potrebe in na aktualna vprašanja, dočim opravljajo krajevne kulturne organizacije predvsem ono delo, ki se tiče ožje okolice ali kraja.

Ne nameravamo s tem trditi, da se poleg tega ne bi vršilo tudi splošno kulturno delo, ali vendar se povsod ne posveča zadostne pažnje aktualnim vprašanjem.

Da navedemo primer: Imamo nezaposlenost, revizijo socialne zakonodaje. Ta vprašanja se argumentirajo z najrazličnejšimi razlagami, ki

delavca lahko zavajajo v napačno razumevanje teh vprašanj. Tu je potreba povedati, kaj je vzrok nezaposlenosti, kaj je kapitalistično gospodarstvo in kakšen je izhod iz teh razmer po nazorih objektivnih socialnih politikov. To je samo en primer.

V današnji kulturi pa imamo še vse polno vprašanj, ki jih more delavstvu (pa tudi drugim) pojasniti šele prava izobrazba.

Delavska kultura mora biti obenem svobodna vseh onih disciplin, ki imajo namen eksploatirati delavski um v prid priznavanja razrednih privilegijev današnje človeške družbe. Propadanje današnjega družabnega razreda dokazuje, da se gonilno kolo družbe ne vrti prav. Zato je treba kulture, je treba znanja in poznanja razvojnih zakonov, če hoče človeštvo rešiti samo sebe. Vzgoja mora biti seveda materialistična ter sloneti na dobri vzgojni metodi in najpozitivnejši znanosti.

V delokrog kulturnih organizacij spadajo najrazličnejše organizacije: pevske, turistične, glasbene, gledališke, športne itd. Tudi te organizacije spadajo v krog kulturne organizacije ter je njih prva in glavna naloga, da podpirajo kulturno delo v navedenem pravcu.

Ratifikacija socialno-politične konvencije.

Jugoslavija—Avstrija.

Izmenjene so bile med Jugoslavijo in Avstrijo naslednje konvencije:

1. O zavarovanju rudarjev zoper nezgode (od 18. junija 1924).
2. O bolniških taksah po pravilniku prejšnjih c. kr. državnih železnic in njih zdravstvenih fondov (od 18. junija 1924).
3. O nezgodni zavarovalnici v Gradcu za Štajersko in Koroško (od 27. septembra 1924).
4. O bolniški blagajni za nameščence in delavce avstrijske južne železnice (od 27. septembra 1924).
5. O nezgodnem zavarovanju provizoričnih sindikatov državnih železnic (29. maja 1924).
6. O penzijskem fondu zveze avstrijskih lokalnih in ozkotirnih železnic (od 18. junija 1924).
7. O splošnem pokojninskem zavarovanju za nameščence (od 29. marca 1924).

STROKOVNI VESTNIK.

KOVINARJI.

Kako bomo praznovali jeseniški kovinarji
Prvi Maj.

»Ako bi bili mi trgovci na mestu, morata iti rakom živžgat oba konzuma na Jesenicah!« tako se je izrazil nek tukajšnji trgovec napram nekemu našemu sodruhu, ko sta se razgovarjala o našem zadrugništvu. In prav je imel. Še to-le je pristavil: »Radi mene je lahko na desno in levo po ena zadruga, pa bom imel še kljub tenu svoje ljudi.« Ste ga slišali? Ali veste, na katere je takrat mislil? Čisto gotovo na vas, sodruhi, ki pri njem kupujete svoje potrebščine, »ko pa so tako prijazni z vami, še na kakšne bukvice ali na obroke vam dajo«, zato vas pa imajo potem tako lepo privezane, zato pa lahko potem tako smelo govorijo, da boste hodili kljub vsem zadrugam še vedno k njim.

Da se delavstvo tudi gospodarsko osamosvoji, je ustvarilo svoje gospodarske zadruge, da si potom njih krije svoje potrebščine, ne več od prekupčevalcev, ampak od producenta samega naravnost v konzumu. Pri nas seveda vse to še ni tako izpopolnjeno ali dela se na tem in vsak začetek je težak. Le če bomo vse to pravilno razumeli in vsi delali na tem, pa bo tudi pri nas kmalu tako.

Poglejmo to-le sliko: Kjer globoka in mogočna reka močno dere in odplavlja rodovitno zemljo, ji napravljajo jezove in škanpe, da ji ubijejo nje moč in omilijo nje deročnost. Za te jezove zabijejo globoko v zemljo močne pilote in jih trdno povežejo med seboj in ti piloti so glavna opora vsakega takega obrambnega nasipa. Isto je tudi pri nas. Če hočemo, da ubijemo ta mogočni kapitalistični val, ki nam grozi, da nas od-

Nizza aprila.

Na veliki mednarodni razstavi medicinskih preparatov, ki je bila ta mesec, so odlikovani poznani domači preparati „ALGA“ za masažo in „ENERGIN“ za krepčilo krvi, živcev in apetita z najvišjim odlikovanjem: z zlato kolajno, velikim častnim pokalom in s častno diplomom.

Pristopajte k Cankarjevi družbi.

plave nazaj v suženstvo in brezpravnost, moramo tudi mi naše pilote, to je strokovno organizacijo, vcepiti v slehernega delavca, da bodo tako ti piloti zabiti čim globlje. Da jih pa ne bo omajal vsak še tako močan val, jih moramo tudi mi trdno povezati med seboj in to z gospodarskimi in kulturnimi organizacijami. Brez opore teh si strokovne organizacije niti misliti ne moremo. Le v trdnem in nerazdruženem stalnem stiku vseh treh bo naš jez močan, bo sposoben, da kljubuje vsem, pa če tudi še tako silnim valovom.

Poglejmo čisto navaden primer: Ti sodrug spiješ v naši zadrugi en četrt vina. Plačaš zanj 3 Din. Ali si zato dobil samo vimo? Povsod drugod da, pri nas ne. Od teh treh dinarjev plača zadruga z njim vino, vse takse in trošarine kakor vsak drugi, ali event. čisti dobiček, ki je drugemu zaslužek, gre v tem slučaju zopet le tebi, ostane v zadrugi in ona ti iz tega čistega dobička v času potrebe vrača bogato ono, kar si ji ti dal skoraj nevede. Vzdržuje ti lokale, kjer moraš svobodno zborovati in neovirano spregovoriti svojo besedo, daje ti zabave in razvedrila, vzdržuje in podpira ti knjižnico in kulturno organizacijo, vse te zato, da se izobražuješ ti, in s tem postajaš zrelejši in zavednejši; skrbi, da bi ti zgradila miren kotiček, kjer bi svoja stara leta ves izmučen preživel v miru, skrbi za tvojo mladino, jo podpira v njenem športu in snuje in kuje vedno nove načrte, kako bi ti uspešneje, hitreje in vidnejše pomagala in bogato vračala ono, kar ji daješ na tako malenkosten način. Enako je seveda tudi pri nakupu vseh drugih stvari.

Da je vsemu temu res tako, vidite in slišite vsak dan sami. Večinoma so vse sekcije že razpravljale, ali pa bodo še, o novem zadržno-gospodarskem programu. Da se čim bolj osamosvojimo, da tem bolj pravilno obrnemo naše težko priprane dinarčke, da bi nam čim več koristili, smo si zamislili in začrtali ta program. To ni nikakva utopija sodrug, hladne in neme številke so, ki se ne dajo ogoljufati, ki pa vendar dovolj glasno in jasno povejo, da ako jih bo jeseniški kovinar razumel in vztrajno in dosledno skozi pet let delal na tem programu, se bo čutil samemu sebi, da ta vztrajnost in solidarnost po že tako kratkem času kaže tako vidne uspehe.

Sodrug, jeseniški kovinarji! Kako bomo praznovali naš praznik Prvi Maj? Najlepše praznovanje, da, mejnik jeseniških kovinarjev bi bil, da ravno na ta dan v največjem številu sklonejo, da se hočejo tudi gospodarsko popolnoma osamosvojiti, da prav pridno baš na naš praznik podpisujejo naš zadržno-gospodarski program. Lepše manifestacije in lepšega praznovanja si pač misliti ne moremo.

Z mislijo in srcem pri vseh onih, kateri bodo na kak vidnejši način praznovali ta praznični dan, dejansko pa s podpisom tega programa in odračnavanjem članarine za Cankarjevo družbo, bo, sodrug, praznovanje, na katera se boste spominjali vedno z veseljem in ponosom, zavedajoč se, da ste baš na ta dan našli čelega samega sebe, da ste odvrgli vse polovičarstvo in ravno na ta dan postali čeli kovinarji. Naj ga ne bo med nami, ki ne bi na ta način dokumentiral svoj dan, vi vsi pa sodrug, ki ste že z nami ena celota, pa recite še vsem ostalim, ki še niso: pojdj in stori tudi ti tako!

In končno pomislite ta dan še na to-le: Kdo je oni, ki kupuje po jeseniških konzumih in pri privat, trgovcih? Ali niste to do 80 odstotkov vi? In ali bi — ako bi bili vi zavedni — ne mogla z veliko večjo pravico reči tega, kar je rekel oni trgovec, vaša dva konzuma? Ali se zavedate kaj bi bilo na Jesenicah, ako bi izginili vsi privatni trgovci? Toman, tajnik.

Po štiridesetih letih dela...

Kdo izmed Jeseničanov ne pozna naših dveh veteranov dela: mehanika in ključavničarja Gašparina ter žičarja Kneza. Pred novim letom sta bila upokojena. Gašperin je delal skupno 40 let pri K. I. D., Knez pa 41 let. Gašperin je poznan po svojih praktičnih vrtilinah; ni ga bilo in ga sedaj ni med nami, ki bi bil v stanu izvrševati mehanična dela kakor jih je on. Kdor je njemu ukazoval, je moral več razumeti kakor on. Tako je bil dostikrat slučaj, da je mož kako delo pri kakem stroju izvršil, ko je vsem drugim odpovedalo znanje in mnogokaj je napravil in izboljšal ter bil vedno zaposlen pri najbolj kompliciranih mehaničnih in ključavničarskih delih.

Njegov sotrpina Knez pa je kot žičar delal in tudi v tem poklicu opešal. V mladih letih pa je bil čislana osebnost takratne gospode K. I. D., posebno v dobi ravnatelja Trappen-a, kateremu je pripravil kot lovski gonjač marsikatero veselo lovsko urco in tudi drugim; preplezal je vse strmine, poznal steže, za katere nihče ni vedel. Sedaj hodi le še z veliko težavo.

Po toliki dobi trdega vsakdanjega dela jima gotovo pritiče odpočitek in mir. Nista pa samo ona dva kot štiridesetletna veterana dela, še precejšnje število jih je ž njima vred, ki jim ni dano v miru preživeti zadnjih dni ali zadnjih trenutkov pred solničnim zahodom.

Oba imata, kakor mnogi drugi, tovarniška stanovanja, iz katerih se jih sedaj preganja, ne oziraje se na to, kam bosta položila svoje trudne ude ter v strahu in

obupu trepetča pred dnevom, ko bosta morala izprazniti stanovanje. Premislite, kovinarji, tragedijo teh dveh mož in gotovo se bo vsakemu ustavil korak, preden bo šel k obratnemu ravnatelju pritisniti in prosjati za tovar. stanovanje. Vseh nas kovinarjev dolžnost je, da zastavimo svoj vpliv pri podjetju za to, da se takim veteranom dela pusti, ako imajo tovarniško stanovanje, isto do smrti, ker ga gotovo zaslužijo. 12.000 delavskih dni, od teh 9000 delavskih dni po 12 ur dela in 3000 po 8 ur dela je skupaj 132.000 delavskih ur. Ali je res, da naj taki ljudje gredo pod kap? Roke na srce, če je kaj poštenega čuta pri podjetju in med delavstvom. Kdo je, ki si upa prevzeti tako tiskal na stanovanja takih ljudi in s tem nekulturen in nesocialen čin na sebo? Če bi se pa kdo našel med delavci, ki bi prisilili podjetje, da jih deložira, take junake naj si pa delavstvo zapomni, kajti bilo težko komur in kakor bilo, take sramote ne smemo prevzeti na sebo; naj taki junaki dela vsaj zadnje večere svojega življenja mirno spijo, ko jim trobi sirena žalostno slovo vsak dan za njihovo zvestobo, ki je sim s tako strašno nevhvaležnostjo poplačuje.

Mi vsi pa, ki še vedno zdravi, vključeni v delo, kujejo naprej sami svojo usodo; mislimo sedaj, ko je še čas, na svojo starost s posebno dolžnostjo napram družini. Vsakemu ni bilo dano in mu ni, da zgradi svojo hišico; pride upokojujev in če ima privatno stanovanje, ni v stanu, da ga plačuje dražjo kot poprej, ko je še delal, če ima pa tovarniško stanovanje, se ga iz njega prežene.

Kaj nam je storiti vsem nemanicem? Zdržiti se, sedaj ko je čas! Naj ne bo nobenega, ki se ne bi pridružil našemu novemu zadržno-gospodarskemu programu za gradnjo upokojeniških stanovanj! Žene, poprašajte moža, če je poskrbel za vašo bodočnost za vse slučaje. Sleherni, ki ni zadolžen na lastni hišici, sleherni, ki je član strokovne organizacije, naj se priključi in pomaga tako čimpreje uresničiti zasnovano akcijo. Obrnite se do zaupnikov, ki vam bodo dali vsa pojasnila. Če smo možje dejani, Gašperinovi in Knezovi ne sme biti več, ki bi ne imeli kam položiti glave vsled nevednosti delavstva. Izprašajte si vest, če to ni res!

Guštanj. V nedeljo, dne 12. t. m. je imelo delavstvo »Jeklarne« svoj tovarniški sestanek. Temu sestanku je prisotvoval tudi komisar srezkega poglavarstva v Prevaljah. Delavstvo je imelo rešiti zelo važno zadevo, vsled tega je bil tudi tak obisk, da je bila sokolska telovadnica premajhna. Izdanih je bilo 300 vabil ter se je vabilo slehernega delavca, ki je v Jeklarni zaposlen. Demagogi od J. S. Z. so celi teden vršili med delavstvom protiahtilacijo, naj se delavstvo sestanka ne udeleži, ker so se ti strahopetci bali, da bi kdo od naših funkcijonarjev ne predlagal, da naj se vodstvo razprave poveri J. S. Z., ki naj v praksi pokaže, kako zna braniti delavske interese.

J. S. Z. je pod vodstvom g. Gradišnika poslala na sestanek deputacijo šestih mož, ki so pod firmo neke resolucije vezali otrobe. A ko jim je navzoče delavstvo ogorčeno povedalo in obsodilo njihovo početje, so junaki dneva klavrnjo popihali ob spremeljivanju smeha in dovtipov iz dvorane. Tako so prejeli rovarji delavske enotnosti prvo plačilo. Enega med njimi pa je vseeno postalo sram in je prišel nazaj v dvorano ter z ostalimi tajno glasoval.

Navzoči referent je obrazložil delavstvu stališče Saveza in predlagal delavstvu, da naj ono samo odloči, ko ga poverja z vodstvom razprave. Da ne bo kdo mislil, da se Savez boji morda konkurence, je najbolje, ako se poveri cela zadeva J. S. Z. ter se jim na ta način da prilika, da se oni afirmirajo.

Delavstvo pa je odločilo drugače. Soglasno v tajnem glasovanju, pred očmi vladnega zastopnika, je dalo zaupanje Savezu in ga poverilo z vodstvom razprave za novo kolektivno pogodbo.

Muta. Pri nas je kriza z vsakim dnem večja. Livarna je popolnoma obstala in so vsi livarji brez dela doma. Tudi pri ostalih profesionistih ni nič bolje in pričakujemo katastrofo vsaki dan tudi tamkaj. Ko je bila pozimi zadnja redukcija, smo naše brezposelne priglasili Borzi dela v Maribor in poslali tudi prošnjo za brezposelno podporo. Enkrat so ti reveži denar prejeli, na poznejše reklamacije pa nam Borza dela niti ne odgovorila. Ko je bil s. Vrankar pri nas in smo ga vprašali, ali morda mariborska Borza dela res ne dobi denarja iz Ljubljane, nam je on povedal, da to ni res ter da je Borza dela v Mariboru izprejela že toliko in toliko iz Ljubljane, da izplača podpore. Nato smo enega poslali v Maribor, da pri šefu intervenira; ali na žalost ga ni mogel dobiti, ker je malokdaj v pisarni. Povejte nam, ali mi z dežele nimamo nikakih pravic. Ako jih pa imamo, potem pa podučite g. šefa, da je tudi naše delavstvo potrebno podpore. Za danes toliko, prihodnjič bomo pa o tej zadevi povedali več.

Lesce. V ponedeljek, dne 13. t. m. smo imeli tovarniški sestanek ter je celokupno delavstvo z lastnorodnimi podpismi odklonilo akordno delo za toliko časa, dokler se ne sklene nova kolektivna pogodba. Solidarnost delavstva je sijajna. Tako složni in kompaktni že nismo bili od leta 1923. Potrebna je bila podjetnikova palica, da nam je pokazala pot do solidarne obrambe. Borba za novo kolektivno pogodbo je danes za naše delavstvo to, kar je za jeklo kaljenje. Precej žrtve smo že prenesli. Te žrtve nas bodo vedno spominjale, da bomo morali biti te nove pogodbe boljše čurvarji, kakor pa smo bili stare. Vsaka šola nekaj stane. Mi smo v tej šoli pridobili najdražjo cenejšo: »Solidarnost in vero v samega sebe, v skupno organizirano silo.«

Guštanj. Že pred šestimi tedni smo poslali prošnjo za brezposelno podporo Borzi dela v Maribor. Od tega je že štiri tedne, od kar smo bili obveščeni iz Ljubljane, da je prošnja ugodno rešena, a naši brezposelni do danes še niso prejeli denarja.

Dražji sodrug! Mariborska Borza dela je avgustev hlev. To se ne godi samo Vam, tudi drugim ne gre boljše. Do sedaj smo intervenirali pisмено in ustno, pa ne pomagala. Sedaj naprej bomo pa vsako stvar obelodanili. Tajništvo.

Tezno. Delavstvo tovarne »Kovina« obveščamo, da želi ravnateljstvo revizijo kolektivne pogodbe. Radi tega bo podružnica sklicala tovarniški sestanek ter bo vsemu delavstvu obrazloženo predlog, ki ga ravnateljstvo stavlja. Dan in kraj sestanka bomo delavstvu objavili potom posebnih vabil.

Maribor. Ker se že vse podružnice oglašajo, smo se prebudili tudi mi. Počasi pa sigurno lezejo naši »pbeji« v organizacijo. Nismo prišli sami do tega prepričanja, podjetniki so nas nagnali. Ker smo bili zadovoljni mi, so pa oni postali nezadovoljni. Braniti se bo treba.

Delavstvu »Jeklarne Guštanj«.

Delavci! Kovinarji! Vzemite v roke »Delavsko Pravico« št. 16 od 16. aprila t. l. ter si prečitajte članek »Komu v korist?« ter na vsa usta odgovorite celemu svetu in izrecite svojo sodbo.

Tako demagoškega hujskanja so zmogni le oni, ki hodijo s krščansko parolo med delavce. Zakaj? Radi česa? Radi tega, ker je Savez odkrito povedal, da se z J. S. Z. (klerikalni socialisti) ne družijo in ker se Vam je predlagalo, da poverite to Vaše mezno gibanje J. S. Z. Mi smo vam vedno in ob vsaki priliki jasno in odkrito povedali, da je delavstvu v Guštanju potrebna enotna organizacija in ako ti delavci smatrajo, da Savez zanje ni pravi, potem naj celokupno delavstvo gre v J. S. Z. ter v njej skuša najti svoje rešitev. Teh naših nasvetov pa niste hoteli poslušati. Na zadnjem sestanku ste soglasno obsodili to klerikalno rovanje s tem, da niti eden od vseh delavcev ni dal svojega glasu za J. S. Z. Kovinarji! To je klofuta, ki ste jo dali na tem sestanku klerikalcem. In zaslužena klofuta.

Naj g. Gradišnik le še vnaprej igra zafostno ulogo Petra Ruparja iz Kamnika. Po končani razpravi, ko dobi delavstvo svojo kolektivno pogodbo, se bomo pa pomenili z njim. Zaenkrat pa naj ga delavci, okoli katerih bo vršil svojo agitacijo, vprašajo, kje in kaj je še do pred kratkim bil. Volk, ki dlako menja, ostane vendarle volk.

Vse to obnašanje je tako, kakor to delajo samo kukavice. Sami nočejo prevzeti odgovornosti, demagogijo bi pa hoteli uganjati. Ako smo jim povedali, da se mi na njihovo sodelovanje poživzhamo, ker guštanjskemu delavstvu ne želimo, da bi ga doletela ista usoda kakor je trboveljskega rudarja. Tudi rudarjem so se po dolgih letih odprle oči in so spregledali ter uvideli, da s klerikalnimi frazami ne bodo od podjetnika nikdar ničesar dosegli. Klerikalni delničar je vlekel visoke dividende, »Delavska Pravica« je točila krokodilove solze, rudar pa je trpel in stradal. Tega mi guštanjskim delavcem ne želimo, vendar pa nosijo oni svojo usodo sami v rokah.

Savez se zaveda svoje odgovornosti. Savez tudi ni nikdar bežal, kadar je bilo treba braniti interese delavstva. Savez pa tudi noče, da bi to odgovornost delil s klerikalnim pastorkom.

RUDARJI.

J. Arh, tajnik Z. R. J.:

Jasna in odločna beseda.

V zadnjih časih se opaža, da zlasti v rudarskih revirjih nastopajo gotovi elementi z oporo nekega časopisa, izrabljajoč težko krizo, katero preživljajo naši rudarji, da na vse načine intrigujejo proti svobodni strokovni organizaciji, Zvezi rudarjev Jugoslavije.

Mi bi na intrige teh elementov ne odgovarjali, ker jih ne smatramo za toliko dostojne. Ali z ozirom na to, ker se s tem njihovim početjem škoduje interesom rudarjev, smo primorani, da o tem javno spregovorimo in želimo, da se nas razume navzgor, kakor tudi navzdol, do zadnjega rudarskega delavca.

Mi stojimo na stališču, da ima delavstvo svobodo, da se organizira za to, da brani svoje gospodarske in socialne interese proti izkoriščajočemu kapitalizmu. To stališče si je osvojilo ne samo delovno ljudstvo cevo zemlje, temveč tudi njegov nasprotnik, kapital. Med tema dvema se vrši gigantska borba, v kateri odločuje tisti, ki je močnejši.

Pravico do tega združevanja si je delavstvo pridobilo na mednarodnih forumih in tudi v naši državi. In tudi v kraljevem manifestu z dne 6. januarja je ostala ta pravica nedotaknjena. Iz tega razloga tudi mi, kot predstavniki razredne strokovne organizacije Z. R. J., nikjer ne nasprotujemo z nasilstvom ali denunciantstvom nam nasprotnim strokovnim organizacijam, čeprav vemo, da niso

to nič družega, kakor sredstvo za cepljenje prave delavske odporne moči s pomočjo kapitala.

Če mi člani svobodnih strokovnih organizacij na shodih, agitaciji in v časopisu povdarjamo potrebo razredne obrambe pred kapitalom in grajamo stanovsko gospodarsko vzajemnost »krščanskih socialistov« ter nacionalno navdušenost »narodnih socialistov«, potem delamo to zato, ker vemo in vidimo (preteklost, sedanjost in bodočnost nam kaže), da kapitalizem kot tak ne pozna nobene vzajemnosti med seboj in delom, on ne pozna tudi nobenega nacionalizma, zato, ker je mednarodno izkoriščevalen, zakaj njegova deviza je dobiček.

To je naša preizkušnja na naši lastni koži. To je naš evangelij, od katerega ne moremo in ne bi smeli noben ročni in duševni delavec odstopiti niti za las. To naše prepričanje ni pobarvano mogoče s kako idealno filozofijo, temveč je to globoka gospodarsko-socialna resnica, katera tvori prepad med delom in kapitalom.

Ta naša ugotovitev je splošna, mednarodna in sega vsepovsod, ne glede na meje posameznih držav ali narodnih edinic. Zato se pa teh ugotovitev, pravilno in objektivno so-deč, ne more smatrati za kakšno protidržavno ali kaki posamezni vladi naperjeno propagando. Kdor to trdi, je ali hudobnež ali plačan agent-provokater, pa bodisi kot oseba ali pa časopis. Tisti, ki danes to delajo med rudarji, naj vedo, da delajo vede ali nevede proti interesom svojih lastnih državljanov in bodo nosili za to odgovornost.

To smo smatrali za potrebno, da povemo v času, ko preživljajo naši rudarji s svojimi družinami najtežjo bedo in lakoto, vsem onim, kateri pod firmo »narodno-strokovne zveze« hodijo po revirjih od sestanka do sestanka in varajo ljudi, da so edino oni dosegli, da je Trboveljska družba dobila več naročil in da, če jih je lansko leto izgubila, je to krivda dr. Ž. Topalovića, kateri je, kot solastnik gotovih rudnikov v Srbiji, lansko leto predlagal na tozadevni konferenci, da dobe ti rudniki več naročil od državnih železnic.

To smatramo za potrebno, da povemo tudi onemu dnevniku, ki se skoro dnevno obreguje v neko »svobodno« organizacijo (Z. R. J., op. pis.) in ki je v svoji nedeljski številki namigaval, kakor da bi bili zastopniki te svobodne organizacije v času te težke krize hoteli zvrčati krivdo na državo in s tem delati med rudarji mržnjo do iste. To smatramo mi za denunciantstvo najgrše vrste in odločno protestiramo proti takemu postopanju, ki najmanj odgovarja zvišenemu manifestu kralja Aleksandra I. z dne 6. januarja.

Pustite nas o našem državnem in nacionalnem vprašanju pri miru, zakaj država, v kateri živimo vsi skupaj, je last jugoslovanskega naroda in naš jezik, ki ga je nas naša mati učila, je slovenski, torej tudi jugoslovanski. Mi s prizadetimi rudarji ne vodimo borbe zaradi državne ali nacionalne pripadnosti, temveč mi vodimo in propagiramo borbo za gospodarsko-socialni obstoj človeka-delavca proti izkoriščajočemu kapitalu.

Vsi rudarji, organizirani v Zvezi rudarjev Jugoslavije, pa pazite na agent-provokaterje v vaših vrstah in zgoraj navedeno poskušajte dopovedati vašim, še neorganiziranim tovarišem tako, da bo do zadnjega vsak postal član Zveze rudarjev Jugoslavije.

To bodi naš odgovor klevetničkom! To bodi naš Prvi maj!

Zivela Zveza rudarjev Jugoslavije!

Kriza v naših premožljivih revirjih.

Predstavniki Delavske zbornice, II. rudarske skupine in vseh strokovnih organizacij so zaprosili v torek, dne 14. aprila za sprejem pri g. banu dr. Marušiču, da mu orišejo obupen položaj v naših rudarskih revirjih in da ga zaprosijo za pomoč. Gospod ban je deputacijo najljubezniveje sprejel in je obljubil vsi pomoč, ki jo more v tej zadevi dati. Opozoril pa je tudi na mejo, ki se mu pri tem stavljajo. Banska uprava bo preodkazala brezposelnemu fondu za ru-

darje sredstva, ki jih ima za podpiranje brezposelnih v svojem proračunu. Proučilo se bo, ali bi mogoče započeli takoj s cestninskimi deli v bližini revirjev. Na žalost so v banovinskem proračunu za gradnjo cest predvidena sredstva močno reducirana, tako, da ni mogoče misliti na gradnjo cest v tako velikem obsegu, kakor bi to gospod ban želel.

Zastopniki delavstva so prosili za posredovanje, da bi se pogajanja za dobavo premožga čimprej zaključila. Potrebne pa bodo za oblažitve krize večje izredne pomožne akcije. Manjše podpore, kakor so predvidene v raznih proračunih, bi bile, kakor kaplje v morje, ako bi se praznovalo cel april v taki meri, kot se praznuje dosedaj.

V tem slučaju bi prejeli rudarji 1. maja 1931 za 14dnevno periodo povprečni zaslužek, ki bi se gibal okrog 160 Din, medtem ko bi znašal odbitek 120 Din.

V ožigled do skrajnosti izčrpanih kreditov je treba, da dajo rudniška podjetja delavstvu za ta plačilni termin enkratni izredni prispevek, za kar je II. skupina rudarske zadruga že zaprosila.

Podpiranje nezaposelnih rudarjev.

Z ozirom na težko brezposelnost v naših rudnikih in z ozirom na ustanovitev fonda za podpiranje nezaposelnih rudarjev pri Glavni bratovski skladnici je predkazala Delavska zbornica za Slovenijo temu fondu znesek Din 50.000.—.

Zbornica se je obrnila tudi na druge organe s prošnjo, da bi ta fond čimprej podpri.

Ker je treba, da se organizira podporni akcija za nezaposlene rudarje preko enega samega zavoda, zbornica v bodoče sama ne bo reševala prošnje za podpore.

Potrebno se nam zdi opozoriti ob tej priliki, da je sredstev, ki se bodo zbrala predvidoma za podpiranje rudarjev, zelo malo, medtem, ko je nezaposelnih veliko, tako da se bodo morala uporabljati zbrana sredstva za podpiranje onih rodbin, ki so izgubile vsled nezaposelnosti vse dohodke in kritje potnih stroškov na kraje nove zaposlitve.

Občni zbor II. skupine Rudarske zadruga.

V nedeljo, dne 19. aprila t. l., se je vršil v Celju redni občni zbor II. skupine Rudarske zadruga. Zbora se je udeležilo od 105 izvoljenih zaupnikov 98.

Zanimanje za ta občni zbor je bilo od strani delegatov precejšnje. Kajti prvič po prevratu sta se dve tako nasprotni fronti borili s tako odločnostjo, kdo bo bodoča tri leta odločil v tej ustanovi. Že volitve za zaupnike so pokazale, da ima Zveza rudarjev Jugoslavije največ zaupanja med rudarji in da vsa združena fronta črnih, rumenih, žoltnih in neorganiziranih ne zmora proti njej nič. Vendar je za volitve v načelstvo na tem obnem zboru vladalo veliko zanimanje. Zakaj tukaj so združeni nasprotniki skušali doseči vsaj delen uspeh.

Ali vse ni nič pomagalo. Zaupniki-člani Z. R. J. so, kakor prej pri volitvah, tudi tu odločno pokazali, da med delom in kapitalom ni bratstva. Lista članov Z. R. J. je prodrila s 65 proti 33 glasovom. Izvoljeni so v načelstvo sledeči sodruzi: Načelnik Pliberšek Franc, namestnik Krautberger Anton; odborniki Hrušovar Alojz, Verden Anton in Ravšar Alojz.

S tem je zaključena ostra borba za to ustanovo med onimi, ki zagovarjajo stalščice, da le takrat bo delavski zaupnik mogel biti res pravi delavski zastopnik, kadar bo izraz organizirane moči delavstva, ne pa kakor hlapec, ki služi dvema gospodom in je močnejšemu pokornejši, kakor so to mislili nekateri v prejšnjem vodstvu II. skupine. Zato je tudi čisto pravilno, da jih je delavstvo izločilo iz te ustanove, ker ne spadajo v njo.

Na tem obnem zboru je bila sprejeta tudi sledeča resolucija:

K pravilniku o Bratovskih skladnicah.

Gospodu

Ministru za rube in šume

v Beogradu.

Zaupniki II. skupine Rudarske zadruga Dravske banovine, zbrani na redni skupščini v Celju dne 19. aprila t. l., si dovoljujemo v imenu rudarskega in plavžarskega delavstva, katerega čast in dolžnost nam je zastopati, zaprositi g. Ministra sledeče:

S pravilnikom o Bratovskih skladnicah, v veljavo stopivšim z dnem 1. januarja 1925, je ostalo nerešeno vprašanje staroupokojeencev, vdov in sirot. Istotako obstojajo v tem pravilniku določbe čl. 48-50, potom katerih je mogoče zavarovanec pokojninskega zavarovanja izgubiti v teku 6 tednov, odnosno v 6 mesecih vse pridobljene nadeje v slučaju izstopa iz dela.

Ker smatramo sedaj veljavne določbe tega pravilnika za skrajno krivične, naprošamo g. Ministra, da blagovoli čimprej uzakoniti Uredbo o socialnem zavarovanju rudarskega in plavžarskega delavstva, pri čemer se naj uvažuje predlog delavske delegacije, podane v Glavnem upravnem odboru Bratovskih skladnic v Ljubljani, kateri edini jamčejo za pravilno občevanje pridobljenih pravic zavarovancev tega zavarovanja.

Sprejmite g. Minister izraz našega odličnega spoštovanja.

V Celju, dne 19. aprila 1931.

Nedostojna konkurenca.

Kakor znano, se je pred kratkim v Trbovljah ustanovila nova strokovna organizacija »Narodna strokovna zveza«. Nima nič proti temu, saj čim bolj bo delavstvo organizirano, tem bolj mu je zagotovljen

uspeh. Nikakor pa ne moremo odobravati sredstev, ki se jih je ta organizacija poslužila v svrhu svoje propagande. Poslala je namreč svojega blaženika po hišah nabirat nove člane. Ker pa ta gospod v tem poslu ni dobro izvežban, si ni mogel drugače pomagati, kot da je na vseh koncih in krajih blatil našo strokovno organizacijo, »Zvezo rudarjev Jugoslavije« in hotel rudarjem vriniti misel, da je ravno ta kriva, da se praznuje. Ker so gnusni politični boji za nami, nikakor ne moremo razumeti te čudne gonje. Čudno se nam zdi dejstvo, da so bili delegati »Narodne strokovne zveze« že večkrat v Beogradu pri ministru prometa, pa se praznuje bolj, kot se je prej, ko ta nova organizacija sploh ni obstajala. Ako pa so si gospodje pri organizaciji vzeli v svoj program uničiti našo »Zvezo rudarjev Jugoslavije«, pa naj samo poskusijo. Mi rudarji poznamo vso to zlahto!

Rudarska internacionala za skrajšanje delovnega časa.

Rudarska internacionala apelira na Društvo narodov.

Kriza v premogarski industriji postaja hujša. Tudi jugoslovanski premogarji trpe pod njo in nobenega izgleda ni, da se te razmere znatno omilijo.

Mednarodna rudarska zveza v Bruslju je z ozirom na vedno slabši položaj rudarjev sklenila, da se bo vršil meseca julija izredni kongres, na katerem se bo sklepalo, kaj naj rudarji ukreonejo, če Društvo narodov ne bo storilo nikakršnega odločilnega koraka v prid socialnega položaja rudarjev. Izvršni odbor je soglasno mnenja, da se mora predvsem uvesti najmanj sedemurni delovnik v vseh rudnikih in obratih, ki pribavljajo kurivo. Potrebno je dalje, da mednarodni dogovor o delovnem času v rudnikih ne dovoljuje posameznim deželam nikakršnih ugodnejših delovnih pogojev za podjetnike in nižje mezde ter da se enaki pogoji uveljavijo tudi za rudnike rujavalega premožga.

Zahteva mednarodne rudarske zveze je aktualna zaradi nebriznosti Društva narodov za stvar in zaradi delovnega časa, ker še danes delajo rudniki, kjer delavstvo ni zavedno, še vedno tudi v rudarstvu po devet, deset in več ur.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Vabilo na V. redni kongres Opčega radničkog saveza Jugoslavije.

Na podlagi § 8 saveznih pravil in v vezi s sklepom plenarne seje, ki se je vršila 12. aprila 1931, se sklicuje V. redni kongres Splošne Delavske Zveze Jugoslavije, ki se bo vršil v nedeljo in ponedeljek, dne 24. in 25. maja 1931 v dvorani Delavskega doma v Zagrebu, Ilica št. 55.

Kongres začne s svojim delom v nedeljo, dne 24. maja ob 9. uri dopoldne s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev in konstituiranje kongresa.
2. Poročila o delovanju upravnega in nadzorstvenega odbora za leta 1928., 1929. in 1930. in podelitev absolutorija dosejanemu upravnemu in nadzorstvenemu odboru.
3. Izprememba saveznih pravil in pravilnika.
4. Volitev upravnega in nadzorstvenega odbora.
5. Gospodarski položaj in delavski razred.
6. Socialna politična zakonodaja in delavski pokret.
7. Kulturno prosvetno delo v delavskem pokretu.
8. Naš tisk.
9. Važnost delavskih zaupnikov v delavnici in tovarni.
10. Organizacija in agitacija.

Na podlagi § 8 točka 2 je upravljen vsaka podružnica, da na 50 članov izvoli po enega odposlanca (delegata). Pravtako imajo tudi podružnice z manj kot 50 člani pravico voliti enega delegata.

Število članov se ugotavlja na podlagi plačilnih prispevkov, ki so bili odračunani centralni upravi v mesecu pred sklicanjem kongresa.

Podružnice, ki imajo pravico, da pošljejo več delegatov, morejo na enega delegata prenesti največ 5 glasov.

Opozarjajo se vse one podružnice, katere imajo nad 100 članov, da pošljejo na kongres radi hranjenja čim manj delegatov. Želje in težnje vsake podružnice bodo vskljub temu prišle na kongresu po njeni številčni moči do izraza, ker ima vsaka podružnica možnost, da na podlagi pravih prenese na enega delegata do 5 glasov.

Podružnice se naprošajo, da skličejo svoje sestanke in pravočasno izvolijo svoje delegate in da iste prijavijo centralni upravi najkasneje do 15. maja 1931.

V Zagrebu, dne 16. aprila 1931.

V. Haramina, l. r., predsednik.

V. Berman, l. r., tajnik v. z.

Podružnicam in delegatom podružnic Splošne Delavske Zveze Jugoslavije v Sloveniji.

Delegati za kongres našega saveza, ki se vrši 24. in 25. maja 1931, naj se pri odhodu na kongres odpeljejo od doma tako, da bodo v Zagrebu že v soboto, dne 23. maja 1931 do 1. ure popoldne, ker se vrši posebna konferenca naših delegatov na 23. maja ob 2. uri popoldne v Delavskem domu v Zagrebu, Ilica št. 55. Na tej konferenci se bomo posvetovali o vseh naših predlogih, ki jih bomo imeli za kongres.

Podružnice naj skličejo sestanke in izvolijo delegate. Da ne bo preveliko denarja potrošenega na potnih stroških, naj se pri vsaki podružnici izvoli en delegat, ker se itak lahko, kakor je že v vabilu rečeno, prenese na enega delegata 5 glasov, da tako pride podružnica na kongresu do izraza po svoji faktučni članski moči.

Delegata prijavite tudi našem tajništvu v Ljubljano.

Splošna Delavska Zveza Jugoslavije, poverjeništvu za Dravsko banovino v Ljubljani.

Franc Jančič, l. r., predsednik.

Lovro Jakomin, l. r., tajnik.

M kongresu Opčega Radničkog Saveza Jugoslavije.

Stališče in predlogi Oblastnega poverjeništvu Ors-a za Slovenijo k reorganizaciji našega saveza.

Plenarna seja Ors-a je 12. t. m. napravila soglasen sklep, da se vrši peti kongres saveza 24. in 25. maja tega leta. Z ozirom na ta sklep in z ozirom na diskuzijo, katero je otvoril predsednik saveza sod. Haramina v 13. številki Radničkog Glasnika v pogledu reorganizacije našega saveza, smatram za potrebno, da iznesem svoje mnenje in predloge, katere sem iznesel tudi na plenarni seji.

Misel sod. Haramine, ki pravi: ... treba je iti z započeto reorganizacijo dalje, spremeniti naša pravila tako, da bo mogoče v okvirju Ors-a formirati saveze — zaveda ob vprašanje centrale naših svobodnih organizacij v državi,

Kdo je sedaj in kdo naj bo bodoča centrala svobod. strokovnih organizacij? Ors? Ors? Resnica je, da tvorijo danes URS v glavnem razen malih izjem, člani iz Slovenije, ker le-ti plačujejo kvote. Orsove organizacije in tudi nekatere druge v Hrvatski, Slavoniji, Bosni, Srbiji in Vojvodini so iz te centrale skupnosti izstopile. Gotovo so imele zato tehtne razloge. Razen priv. nameščencev, kovinarjev in železničarjev, v kolikor so v teh pokrajnah organizirani, pa skoro drugih naših organizacij ni. Slovenija je ona grča, do katere se je razklalo. Naprej ne sme! Skratka, položaj je tak, da se ne ve, kdo bo bodoča centrala, ki nas bo vezala z Internacionalo.

Kaj naj rečemo mi slovenski člani Ors-a k temu? Kdo naj bo bodoča centrala svobodnih sindikatov v državi? Jasno je, da morajo tvoriti to centralo res prave razredne strokovne organizacije in nihče drugi. To centralo ne morejo in ne smejo tvoriti le firme namišljenih savezov. Prav tako ne smejo voditi te centrale Delavske zbornice. Le člani, oziroma savezi vsega organiziranega delavstva morejo tvoriti to skupno zavezanost, pa naj se potem imenuje Ors ali Ors in le člani organizacij imajo odločiti v tej centrali.

Člani Ors-a v Sloveniji lahko in lepo delamo z ostalimi savezi v Strokovni komisiji. Tu ni nikakih trenj, nikakih sporov radi delokroga posameznih savezov, ker nam je vsem skupen ideal napraviti strokovni pokret močan in sposoben za velike naloge, ki jih ima pokret izvršiti. Na drugi strani pa smo med najboljšimi in rednimi člani Opčega Radničkog Saveza.

Ali se naj grupirajo delavci posameznih industrijskih panog v posebne saveze v okvirju Ors-a? Ali se naj v tej smeri sprejme pravila? Za Hrvatsko, Slavonijo in druge pokrajine? V to se ne vmešavamo. To pustimo tamkajšnjim članom, naj na kongresu odločijo. Rečem le, da želimo ostati slovenski člani Ors-a tako kakor smo. Naše članstvo šteje v Sloveniji 1350. Če bi hoteli to deliti na tekstilne, kemične, usnarje itd., bi se še to razblinilo in je radi tega

Delavska revija »Svoboda«, april-ska številka, prinaša zanimive članke: »Dragi fantje in dekleta«, odlomek iz knjige Carl Dantza. Vajenec možato kliče fantom in dekletom: Spomnite se, kako je Vaše življenje in spoznajte kam spadate. Ciril Štrelkelj je napisal izboren članek: »Proletarski človek«. Prečitati bi si ga moral vsak. Društveni pregled je bogat in zanimiv. »Svoboda« od številke do številke napreduje. Naročniki naraščajo. Sodrug, ali si ti že naročen? Če še nisi, naj ti ne bo žal 3 Din na mesec, ali 18 Din polletno. Naslov: Uprava »Svobode«, Ljubljana, Poštni predal 290.

nujno potrebno, da to ostane skupaj. Za Slovenijo naj se s štatutom uredi pokrajinski odbor Splošne Delavske Zveze za Dravsko banovino. Da bo pa temu odboru res dana možnost razvoja in uspešnega delovanja, mu je treba dati čim širšo samoupravo in radi tega predlagam, da kongres sklene:

1. S pravili se predvidi pokrajinski odbor Ors-a za Dravsko banovino, ki vodi potom svojega tajništva vse organizacijske, agitacijske in administracijske posle. Pravtako vodi ta odbor tarifno politiko.

2. Vse podružnice v Dravski banovini obračunajo svoja sredstva direktno odboru v Ljubljano. Odbor prevzame izplačevanje vseh podpor, v kolikor si niso podružnice v smislu pravilnika zneskov za izplačane podpore članom že same pridržale.

3. Odbor izdela vsak mesec obračun in pošlje centrali Ors-a v Zagreb 10 odstotkov od celokupnega dohodka za vzdrževanje centrale in stroške za tiskovine.

4. Vsa mesec se pri obračunu pošlje 15 odstotkov od celokupnih dohodkov v bojivni fond, ki mora biti posebej naložen. Ta fond se uporablja le za mezdne boje in stavke in le v izrednih slučajih za akcije večjega značaja. Za stavke izven Dravske banovine se sme porabljati ta fond le tedaj, če je prizadeta pokrajina svoj fond izčrpala in s sklepom pokrajinskega odbora Ors-a za Dravsko banovino.

Ta predlog sem stavil, kakor rečeno, na zadnji plenarni seji in so ga podpirali tudi ostali člani plenuma iz Slovenije. Priznali moram, da sem razumevanje centralnega vodstva za ta predlog toplo pozdravil, ker le na ta način bo res mogoče dvigniti naše podružnice in članstvo do one višine kakor je to potrebno.

Jakomin.

Hrastnik steklarji.

Dne 3. aprila 1931 ob 7. uri zvečer je preminul v 71. letu starosti sodrug Karl Weršnač. Bil je eden od prvih članov naše strokovne organizacije in tudi soustanovitelj naše podružnice. S smrtjo dragoga sodruga je zopet izgubila naša podružnica enega zavednega člana iz stare generacije. Pogreb dragoga sodruga, kateri je bil v nedeljo, dne 5. aprila, je pokazal, kako priljubljen je bil ne samo pri svojih stanovskih tovariših, ampak tudi daleč v okolici. Naj mu bo zemlja lahka! Preostalim naše iskreno sožalje.

Odbor strokovne organizacije S. D. Z. J., podružnica steklarjev Hrastnik.

Hrastnik.

Podpisana se najvljudneje zahvaljujem vsem, ki so mojemu možu spremili na zadnji poti; ravno tako tudi vsem darovalcem cvetja in vencev. Posebna zahvala pevskemu odseku »Svobode« za žalostinke. Obnemem se tudi zahvaljujem posmrtnemu fondu strokovne organizacije steklarjev za izplačano podporo.

Hrastnik, dne 8. aprila 1931.

Viktorija Weršnač, soproga.

ŽIVILCI.

Peki Ljubljana.

Kdor pazljivo zasleduje javno življenje, v prvi vrsti pa življenje delavca, ki nam je najbližji, bo gotovo opazil, da se najdejo tudi takšni pridobitni krogi, ki na videz kažejo lice dobrončnih ljudi, ki radi pomagajo delavcu, ako le morejo.

Odkar je izšla zadnja uredba o odpiranju in zapiranju trgovin in obratov, se je čulo razne izraze nezadovoljstva od strani delavcev, ki so bili prizadeti. Pa tudi gg. podjetniki so se pritoževali. Takorekoč malo kdo še pomni, kdaj se je začelo z revidiranjem in korigiranjem te uredbe.

— Sklicana je bila celo anketa, katera pa je bila zopet odpovedana. — Pretelkel je celi vek, da je bila sklicana druga anketa, na kateri pa so se gg. podjetniki samo kregali in privlekli na dan vsakovrstne senzacije, tako da je bilo zelo zelo zabavno. Žalibog pa je banska uprava uvidela, da je vsak sporazum nemogoč (že zaradi šimlja) in je anketo prekinila, ne da bi se naredil kak sporazum. Vse prizadete organizacije so za tem odposlale Delavski zbornici svoje predloge, ki jih je ta poslala banski upravi.

Pele Mele.

Peki Maribor.

Dne 29. marca se je vršilo veliko zborovanje pomočniškega zbora pekov. pomočnikov v Mariboru, na katerem so se iznesla razna pervača vprašanja, ki jih je bilo treba rešiti v čim večjo korist pekovskih pomočnikov. Za primer naj služi slučaj zni-

zanja cen kruhu in pa velik porast pekarn in pekov. vajencev, ki povečujejo že sedaj ogromno brezposelnost. Poleg do skrajne rafiniranosti razvite umazane konkurence se je razpaslo tudi dajanje popustov do vrtoglave višine tako, da se marsikdo čudi, kako je mogoče vzdržati tako konkurenco.

Pekovski pomočniški zbor je uvidel, da ta pot pelje v propast mojstre kakor pomočnike, ter je radi tega na svojem zborovanju sprejel in odposlal resolucijo na bansko upravo, v kateri poudarja, da je nad vse krivično postopanje merodajnih oblasti, ki prisilno znižujejo cene kruhu, ne zavarujejo pa pekovskih pomočnikov, da bi se jim plače ne znižale. Radi tega naj bi banska uprava s svojim vplivom omogočila skleniti kolektivne pogodbe, ki naj bi pekovskim pomočnikom zajamčile dostojne plače, tudi pri event. znižanju cen kruhu.

Druge resolucije, ki je resen opomin pek. mojstrom za njihove nedostojne špekulacije, vsebuje med drugim dobesedno: Da pride naša obrt zopet do one veljave, kakršno je imela svojčas, da se prepreči naraščanje obratov in vsaj ublaži umazana konkurenca, predlagamo sledeče: 1. Mojster brez pomočnika ne sme imeti vajenca. 2. Mojster z 1 pomočnikom sme imeti samo 1 vajenca. 3. Obrati z 2 ali več pomočniki pa največ 2 vajenca. 4. Pekarne, ki absolutno ne odgovarjajo higijskim predpisom, naj se zapro ali temeljito preuredijo. (Zadruga naj od oblasti zahteva pregled pekarn.) 5. Krošnarenje je treba popolnoma zatreti.

Vsi pekovi pomočniki so bili soglasno mnenja, da je sedanjem slabim razmeram v veliki meri kriva umazana konkurenca, ki je nečedna in škodljiva za mojstre. Pa tudi odjemalec je oškodovan z ozirom na slabo izdelavo in material z nehigijskimi pripomočki.

Vsekakor pa je možno pričakovati uspeha samo tam, kjer je močna organizacija, zato pa sodruzi samo pogumno naprej!

Peki Ljubljana.

Vse člane podružnice pekovskih pomočnikov v Ljubljani, ki so zaostali na članarini, prosimo, da izvrše svojo dolžnost ter poravnajo zaostalo članarino.

V to svrhu naj se zglase osebno pri blagajniku podružnice v Delavski zbornici ali pa naj nakažejo članarino potom poštne čekovnih položnic.

Blagajnik.

Pivovarji.

Sezonsko delo, vročina, mrz, nadure (slabo plačane), z eno besedo, garanje se bliža. S tem pa zopet neizogibno prosjačenje za izplačilo sezonske doklade itd. Vsak ve, kako se vsako leto praktično izplačevanje sezonskih doklad, pri tem pa ne smemo niti misliti na kaj drugega. Vendar vsaka pesem je samo kratak čas lepa in radi tega bo treba brezpoznojno to leto zapeti drugo — lepšo.

Vsi vemo, da se nobenega več v pivovarni ne prevede na 14dnevno plačo, da se za vsako najmanjšo malenkost ljudi odpušča, da se ne plačuje po sposobnosti in času službovanja, kakor še nbroj drugih stvari. Vsak ve, da ga danes ali jutri lahko doleti nesreča (primeri, ki se dogajajo često) in v takih primerih je mogoča rešitev samo, če je organizacija dovolj močna.

Marsikaj bo treba v teku tega leta spremeniti in popraviti. Čaka nas obilo dela, ki bo posvečeno organizaciji in nam vsem. Kdor žrtvuje, bo nekoč tudi užival teško pridobljene koristi. Ni pa možno to samo kakim izvoljencem, nego tu je treba, da ste vsi skupaj kot eno telo, a glava naj bodo možje-sodruzi, ki so se že izkazali v bojih za vaše izboljšanje, za vse kar ste tekem let dosegli. Nobenega ne sme biti med vami, ki bi stal ob strani in z rokami v žepu čakal, kdaj mu boste vi, zavedni sodruzi, priborili boljši kos kruha.

Sem ter tja se opaža, da je zanimanje za članske sestanke zelo padlo. Dogodil se je slučaj, da se sestanek ni vršil, ker je bilo od 160 organiziranih sodrugov navzočih komaj 20. Sodruzi, to se ne sme nikoli več ponoviti, ker le na sestankih je mogoče, da se izve mišljenje in želje vsakega posameznika.

Oklenite se svoje organizacije in organizirajte vse, ki še niso dosedaj pristopili kamor spadajo. Odlašati se ne sme več, ker čas se bliža, ko bomo stopili na plan.

Pokonci glavo nosi,

Zahtevaj — nikar ne prosiiii!

LESNI DELAVCI.

Lesni delavci Stari trg.

Podružnica lesnih delavcev v Starem trgu pri Rakeku bo sklicala v nedeljo, dne 10. maja, ob 9. uri dopolne v Delavskem domu na Marofu shod lesnih delavcev. Povabili smo referenta iz Ljubljane, ki nam bo poročal o starostnem zavarovanju, ki ga namerava upeljati Osrednje društvo lesnih delavcev za svoje člane in o krizi v lesni industriji ter znižanju plač.

Tega dne bo gostoval tudi Delavski oder »Svobode« iz Ljubljane v Delavskem domu s Cankarjevo dramo »Jakob Ruda«.

Apeliramo na vse sodruge in lesne delavce, da se shoda kakor tudi igre popoldne udeležijo v velikem številu.

Kakor smo čuli, bodo prišli na shod tudi lesni delavci iz Milanova vrha in iz Martinjaka. Polnoštevilna udeležba lesnih delavcev bo pokazala vse!

OBLAČILNI DELAVCI.

Ljubljana.

Tistim, ki se čutijo prizadeti!

Zadnji članski sestanek je pokazal, da naj organizacija nujno nakupi za svoje člane sledeče predmete: 1. radio-oddajno postajo, da bo oddajala društvene vesti tistim, kateri ne zahajajo na članske sestanke. 2. Za te člane sprejemne aparate, da društvene vesti lahko doma poslušajo. 3. Velik zborovalni zvon (à la misijonski), kateri bo klical člane k zborovanju. 4. Velik kino-aparat za tiste, kateri posejajo raje kinopredstave, mesto članske sestanke, da bodo lahko gledali društvene vesti na platnu. 5. Velik lijak, da bo predsednik delavsko zavest vsakemu malobrižnemu lahko v glavo vliil. 6. Zaboj klobas (kranjskih) in vedro vina za tiste, kateri pridejo na članske sestanke. 7. Separé, kjer bodo devojke prebile čas, ko je njih zarocenec na sestanku. 8. Vsakemu članu po eno zlato uro, da bo vedel, kdaj je 8urni delovnik ven; za tiste, kateri imajo »Postarbeit« v zborovalnem lokalu, šivalni stroj, železo in par vajencev, da se delo med sestankom neovirano nadaljuje.

Priporoča se odboru, da takoj razpiše dobave za zgoraj našete predmete.

Sodruzi!

Točka 2. naše kolektivne pogodbe se glasi: Prvega maja delo počival! Apeliramo na vse pomočnike, da se tega točno vsi držijo, ter da delavski praznik praznujejo v svobodni prirodi.

Zmaga moških in damskih krojačev na Dunaju.

V februarju so kartelirane damske velefirme, katere izdelujejo svoje izdelke za najbogatejše izmed bogatih, odpovedale tarifno pogodbo in hotele znižati plače od 7 do 20% po razredih. Delavstvo, zaposleno v teh podjetjih, je ogorčeno nad poskušanim atentatom na njihove plače, sklicalo protestno zborovanje, katerega so se udeležili tudi vsi moški krojači, kateri so izrekli prizadetim sotrpinom svojo solidarnost. Veletvrdke, uvidevši strnjeno fronto vsega oblačilnega delavstva, so začele popuščati in stopile v dogovor s pomočniškim zborom in organizacijo, katerega rezultat je bil: podaljšanje prejšnje kolektivne pogodbe.

Ni še bil ta boj dokončan, ko so stopile na plan z zahtevami raznega poslabšanja moške krojaške tvrdke, katere so se to pot spravile na kosovne mojstre na domu. Kosovni mojstri na domu, kateri vsak izmed njih zaposluje po nekaj pomočnikov, so prejimali od svojih tvrdk doklade za režijo, prostor, kurjavo, razsvetljava in krojaške potrebščine. Te doklade so hotele tvrdke sedaj odvzeti prizadetim. Kosovni mojstri imajo svojo organizacijo, katere je priključena organizaciji oblačilnih delavcev Avstrije, vendar je jako šibka. Tvrdke so napravile prvi napad na te vsled tega, ker niso računale na solidarnost pomočnikov po delavnicah. Kosovni mojstri so stopili s tvrdkami v pogajanja, katera pa so se razbila, vsled tega so stopili v stavko, katera je trajala že nekaj tednov. Pomočniki po delavnicah so zvedeli, da boj kosovnih mojstrov ni stvar njih samih, temveč splošnega pomena, ker po propadu kosovnih mojstrov bi bili oni prvi na vrsti za poslabšanje delavskih razmer. Vsled tega so se tej stavki kosovnih mojstrov dne 20. marca priključili vsi krojaški pomočniki po delavnicah, tako da je bilo skupno število stavkujočih okoli 5000 krojačev. Pri tej pri-

liki so krojaški pomočniki zahtevali tudi podpis kolektivne pogodbe med pomočniki in delodajalci, katero so slednji leta 1926 odpovedali in jo niso hoteli znova skleniti ter je bila do te stavke odprta. Tvrdke, uvidevši sklenjeno fronto kosovnih mojstrov in pomočnikov ter prihajajočo sezijo, so se podale z organizacijo v pogajanja. Napram kosovnim mojstrom so svoje zahteve umaknile, krojaškim pomočnikom pa so podpisale kolektivno pogodbo, vključivši povišanje, sklenjeno lansko leto. Kolektivna pogodba je bila sklenjena za eno leto. Dne 30. marca je bila borba končana in se je zopet pričelo delo. Tak je rezultat solidarnosti organiziranega delavstva. In pri nas? To je šola, sodruzi, učite se iz tega!

STAVBINSKI DELAVCI.

Naša organizacija stavbinskih delavcev se jača. V organizacijo pristopajo delavci od vseh podjetij in se oglašajo celo od drugod. Odločni, resni možje prihajajo in izjavljajo, da je bil že res čas, da se je pokrenilo to vprašanje. Plačujejo vpisnino in članarino in pridobivajo druge, manj zavedne.

Pravila bodo vsak čas potrjena. Ustanovni občni zbor bo takoj nato in organizacija bo začela delovati z vso paro.

Sotrpini, pozivljamo Vas, kdor se še ni vpisal, naj se vpiše. V združenju je moč in mi moramo svoje miselne razmere izboljšati!

Pripravljalni odbor Saveza stavbinskih delavcev.

Razno.

Razne informacije za dunajsko olimpiado.

Vsi, ki plačajo Din 70.— prijavnine za II. mednarodno delavsko olimpiado na Dunaju, bodo dobili brezplačno tudi olimpijski znak in posebno knjižico, ki bo vsebovala program vseh olimpijskih prireditvev in vsa navodila, ki jih potrebuje tujec za orientacijo po Dunaju. Za druge bo stala knjižica Din 14.—

Slavnostni obhod delavskih sportnikov vsega sveta po Dunaju bo najpompozantnejši. Po dosedanjih cenitvah se ga bo udeležilo 100.000 sportnikov in telovadcev. Sprevedu bodo načelovali motorni kolesarji in biciklisti.

Stanovanja. Kakor smo že javili, je v prijavnini Din 70.— plačano že tudi skupno stanovanje. Kdor misli stanovati pri sorodnikih ali znancih, mora prav tako plačati Din 70.— in nam javiti, pri kom misli stanovati. Kajti dunajski olimpijski odbor mora vedeti to, ker so vsa stanovanja za olimpijske dneve pod njegovo evidenco. O tem so vsi Dunajčani obveščeni. Za otroke in za one, ki mislijo stanovati v hotelu, znaša prijavnina samo Din 35.—. Plačati pa morajo posebej hotel. Hotelske postelje v sobah z več posteljami stanejo 5,30 šilingov (Din 42.—), v sobah z eno posteljo pa 7 do 12 šilingov (56.— do 96.— Din) za noč in osebo. Vsakdo naj torej natančno javi nam, kje misli stanovati. Ker moramo za hotel vnaprej poslati denar, naj nam vsakdo, ki misli na hotel, obenem s prijavnino pošlje po gornjih cenah denar za toliko noči, kolikor jih misli prespati na Dunaju. Vedite, da bo tedaj na Dunaju več stotisoč tujcev in da se brez predhodne prijave ne bo dobilo nobene hotelske postelje. — Za starejše sodruge in sodružice, ki to žele (naj povedo v prijavi), bomo preskrbeli privatna stanovanja. Privatno stanovanje je tudi že plačano v prijavnini Din 70.—.

Važno navodilo za prijave. Datum prijave smo prelozili v sporazumu z Dunajem na 1. maj. To je prav zadnji dan prijave. Vsakdo naj nam javi; svoje ime in priimek, poklic, katere organizacije je član in koliko časa, kako stanovanje želi in za koliko dni. Če ne pošlje obenem Din 70.—, naj nam obenem sporoči, ali naj mu mi pošljemo poštno položnico, po kateri bo poslal prijavnino in denar za hotel, kdor misli sta-

Vsakdo mora čitati Fr. Žgečeve knjigo

o spolni vzgoji

Stane 8 Din in se dobi v vseh knjigarnah. ---

novati v hotelu. Na Dunaj bomo prijavi vsakega šele potem, ko prejmemo od njega ta denarni znesek.

Prijave za olimpiado pri nas. — Ljubljanska »Svoboda« in godba »Zarja« sta za petek 17. aprila sklicali zborovanje za člane vseh delavskih organizacij. Na zborovanju se bodo dale podrobne informacije za olimpiado, bo predavanje o Dunaju in mali koncert pred in po predavanju. Agitirajte tudi v drugih krajih tako! Vse pa prosimo, naj opuste staro slovensko navado, da človek do zadnjega cinca, ali bi ali ne bi. Odložite se hitro, prijavite se in ne odlašajte vso na zadnjo uro. Pomislite, koliko imajo na Dunaju dela samo s pripravo stanovanj. Čim prej bodo vedeli, koliko ljudi pride, tem lažje in boljše bodo uredili za vse.

Razne kulturne prireditve med dunajsko olimpiado. — 23. julija bo veliki zborovski koncert. Zanj je treba plačati posebej Din 16.— vstopnine. 24. julija bo večer telesne kulture. Vstopnina Din 20.—. Isti večer bo tudi inozemska akademija. Vstopnina Din 20.—. Za te prireditve je treba plačati posebej omenjeno vstopnino, ker ne spadajo v okvir samih olimpijskih sportnih prireditvev.

Olimpijski odbor »Svobode«, Ljubljana, poštni predal 290.

»Prijatelj Prirode« v Ljubljani sklicuje svoj II. redni občni zbor v torek 28. aprila ob 7. uri zvečer v palači Delavske zbornice v Ljubljani v prostorih Strokovne komisije. Na občnem zboru se bodo dale važne informacije. Zato naj se ga udeleže vsi člani, in lahko pripeljejo tudi svoje prijatelje.

V nedeljo 26. t. m. priredi ljubljanski »Prijatelj Prirode« izlet na Bled skozi Vintgar, Dobravo in na Jesenice. Odhod s prvim gorenjskim vlakom. Vsakdo naj se prijavi v društveni pisarni radi polovične vožnje, ki velja za 10 članov, ki skupno potujejo. Karto kupiti do Lesc. Odtam odhod na Bled, čez Vintgar na Jesenice, kjer se vrši popoldne ob treh ustanovni občni zbor. Vodja izleta bo s. dr. Tuma.

Velika nezaposlenost privatnih nameščenecv.

Iz poročila glavnega sekretarijata »Saveza privatnih nameštenc Jugoslavije« za IV. zvezni kongres, kateri je sklican za 24. maja t. l., se vidi, da je ta zveza na brezposelnih podgorah izplačala v letih 1927, 1928, 1929 in 1930 znesek od 659.000 Din. Brezposelne podpore te zveze znašajo 480 do 1440 dinarjev mesečno, a izplačuje se po starosti članstva skozi 4 do 20 tednov.

Ta zveza, sicer največja zveza privatnih nameščenecv v naši državi, obsega organizacijsko komaj 10 odst. privatnih nameščenecv zaposlenih v našem gospodarstvu. In če je samo ta zveza izplačala tako veliko vsoto svojim nezaposlenim članom, tedaj je to znak, da je nezaposlenost privatnih nameščenecv pri nas zares velika.

Zahvala. Predstojništvo »Občekoristne in kreditne zadruge Dom rudarskih upokojencev v Hrastniku« izreka tem potom iskreno zahvalo pevskemu odseku društva »Svobode« I. v Hrastniku, ki je priredil dne 1. marca t. l. v Delavskem domu v Trbovljah koncert, katerega čisti dobiček v znesku Din 800.— je naklonil gori imenovani zadruzi. Predstojništvo želi in upa, da bodo ta plemeniti čin posnemala tudi druga hrastniška društva z ozirom na človekoljuben namen zadruge.

Redko in zaslužno priznanje in odlikovanje.

Redkokedaj je odlikovan tolikokrat z največjimi odlikovanji kakšen domači ali tuji preparat, kakor je to slučaj s preparatom iz našega domačega, splošno poznanege »LABORATORIJA ALGA SUŠAK«. (Preparati »ALGA« za masažo, »ENERGIN« za krepcanje krvi in apetita.) Preparati »ALGA« so dosedaj odlikovani: dvakrat v Parizu, Londonu, Petrogradu, Genovi, Firenzi, Bruslju in sedaj najnoviče tekem tega meseca na veliki mednarodni razstavi v Nizzi z največjim trojnim odlikovanjem: z zlato kolajno, z velikim častnim pokalom in častno diplomom. Afirmacija tega našega čisto domačega podjetja je poleg jačanja našega prestiža v tujini tudi v čast naši domači industriji, ki uspešno z našega domačega tržišča izpodriva tuje preparate, ki so, žal, proplavili našo državo. Preparati Laboratorija »ALGA« danes na mednarodnih razstavah dobivajo prve nagrade in parnelno s tem se pojavljajo na mednarodnih trgih ter tako osvajajo teren in to ne z reklamo, nego s svojo odlično kvaliteto, vrednostjo in uspehi.

Prepričajte se o ceni oblačil za gospode in dečke pri

Jos. Olup, Ljubljana

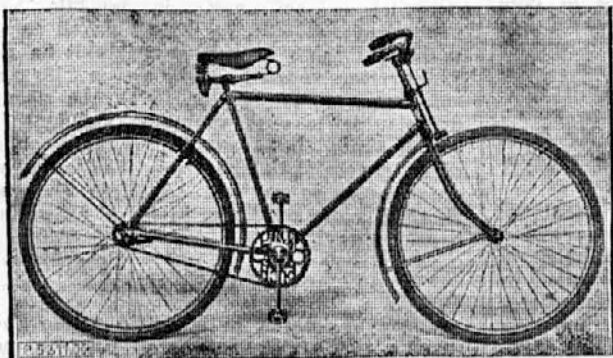
Stari trg šte. 2, na vogalu

ki ima v zalogi tudi veliko izbiro štofov iz svetovnoznanih čeških in domačih tovarn kakor tudi pletenine, klobuke, žemperje. Priporoča tudi možko perilo iz lastne tovarne »TRIGLAV«. — Oblike in perilo izvršuje tudi po meri.

ADRIA

prašek za pecivo »Pekin«, vanilin sladkor, Pekin rumenilo so odlične kakovosti.

Pišite po receptne knjižice na: Adria tovarna pecilnih praškov Ljubljana I, poštni predal 124

PUCH

novi modeli

Zelo trpežna kolesa se dobe po solidni ceni tudi na obroke le pri tvrdki

IGN. VOK
Ljubljana, Kranj, Novomesto

